

UN DOCUMENT REFERITOR LA SITUAȚIA DIN ANUL 1972 A UNOR MĂNĂSTIRI ȘI SCHITURI DIN SUBCARPAȚII DE CURBURĂ

dr. Sorin GEACU

A DOCUMENT ON THE SITUATION OF MONASTERIES AND HERMITAGES IN THE CURVATURE SUBCARPATHIANS IN 1972

ABSTRACT

Following of Decree 410/1959 many of the monasteries and hermitages in Romania were abolished. Among them were the great majority of the monasteries belonging to the Buzau Diocese. Closed and unused, their buildings deteriorated. More than a decade after the Decree 410 was applied, some of them had come to a bad state, as shown in a document of 1972. The document refers to the situation of a number of 12 monasteries and hermitages (Brazi, Buluc, Cotești, Dălhăuți, Lepșa, Mușinoaiele, Poiana Mărului, Rogoz, Tarnița, Troțușanu, Valea Neagră and Vărzărești).

Cuvinte cheie: document, mănăstire, schituri, Subcarpații de Curbură

Keywords: document, monasteries, hermitages, in the Curvature of Subcarpathians

Urmare a Decretului nr. 410 din 1959, multe din micile mănăstiri și schituri din țara noastră au fost desființate, printre acestea numărându-se și marea majoritate a așezămintelor monahale din cuprinsul Episcopiei Buzăului. Închise și nefolosite, clădirile acestora s-au deteriorat. La peste un deceniu de la aplicarea aceluși decret, unele ajunseseră într-o stare jalnică, după cum reliefează un document din anul 1972. Ne referim la informarea din 10 mai 1972 a inspectorului teritorial din Focșani din cadrul Departamentului Cultelor¹. Trimisă de la Focșani la București, aceasta a primit la registratura generală a Departamentului Cultelor nr. 11252 din 12 mai 1972. În cadrul acestuia, informarea a ajuns atât la Direcția pentru supraveghere (cu nr. 3648

¹ Arhivele Naționale Centrale ale României, fond Ministerul Cultelor și Artelor, dosar 88/1972, f. 4 - 6.

din 13 mai 1972), cât și la Direcția de studii și documentare (cu nr. 2336 din 18 mai 1972).

Documentul prezintă propuneri privind *remedierea situației degradante* în care se găseau imobilele a 12 mănăstiri și schituri, **atunci desființate**. Dispozițiile Departamentului Cultelor aveau în vedere ca autoritățile locale, protopopiatele, dar și preoții din localitățile: Jitia, Urechești, Jariștea, Tulnici, Movilița, Fitionești, Cotești, Nistorești, Bolotești și Panciu, *să dea sprijin și aport în a antrena pe unii cetățeni de a contribui prin muncă și materiale la reparația și renovarea imobilelor care mai pot fi reparate*². Se opina ca imobilele să fie utilizate *fie pentru înființări de puncte turistice, tabere școlare, pentru C.A.P.-uri*³. De la desființarea așezămintelor monahale, imobilele acestora fuseseră lăsate în părăsire fără să li se dea vreo întrebuințare.

Situația celor 12 așezăminte este prezentată în ordine alfabetică.

Pe teritoriul orașului Panciu, la **schitul Brazi** în 1972 *imobilele sunt complet degradate și cu aspecte [din] cele mai neplăcute. Pentru o parte din imobilele de la acest fost schit, organele locale au aprobat demolarea lor. Însă aceasta nu s-au făcut deoarece continuă să fie ocupate de anumiți cetățeni (țigani). S-a făcut propunerea ca la Panciu, Consiliul Popular Orășenesc să ia măsurile necesare reparației imobilelor mai puțin degradate, iar acele imobile complet degradate și cu aspecte neplăcute, conform formelor legale ce le au, să fie demolate*⁴.

În **schitul Buluc** situat pe teritoriul comunei Jariștea, *imobilele sunt complet deteriorate și lăsate în părăsire. La un număr de trei imobile, cu concursul organelor locale și al preoților din comuna Jariștea vor fi reparate, iar [pentru] restul vor fi întocmite formele necesare pentru demolarea lor, întrucât sunt complet deteriorate.*

La fosta **mănăstire Cotești** de pe teritoriul comunei omonime, *biserica (împreună cu clopotnița de zid) este monument de arhitectură și este îngrijită de două foste monahii, salariate de Departamentul Cultelor, precum și [de] un paznic plătit de Episcopie [a Buzăului n.n.], care se îngrijesc de buna întreținere și pază. În ce privește clădirile (foste chilii), cele degradate peste 80%, cu forme legale au fost demolate, iar restul clădirilor se prezintă satisfăcător și s-au luat însă măsuri de către organele locale ale comunei Cotești, ca locatarele din aceste imobile, parte membri C.A.P., să facă*

² Ibidem.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem.

*reparațiuni de întreținere la imobilele care le folosesc, spre a se prezenta cât mai îngrijite*⁵.

În **așezământul mănăstiresc Dălhăuți**, întrucât bisericile acestuia erau *monumente de arhitectură în administrația Episcopiei Buzăului, s-au luat măsuri și s-au întocmit devize și aprobări legale pentru repararea acestor biserici, precum și la fostele chilii. Imobilele de aici sunt în administrația Episcopiei, având administrator care se îngrijește de conservarea lor.*

La fostul **schit Lepșa**, aparținând administrativ de comuna Tulnici, *biserica a devenit filială a parohiei Tulnici, în administrarea căreia se găsește, și la care se oficiază slujbă o dată pe lună, având și un imobil pe care îl are în folosință, și pe[ntru] care s-a obligat să-i facă reparații de întreținere atât la interior, cât și la exterior. Celelalte imobile, care aparțin Consiliului Popular Tulnici, au fost solicitate de către Inspectoratul Școlar Vrancea pentru înființarea unei tabere de vară pentru pionieri [și] școlari.*

La fostul **schit Mușinoale** de pe raza comunei Fitionești, bisericile, care erau date în primirea parohiei Fitionești *se prezintă în stare degradantă. S-a recomandat preoților să ia măsurile necesare pentru reparația acestora. În ceea ce privește imobilele de la acest fost schit, care sunt în folosința Consiliului Popular Fitionești, au fost lăsate în marea majoritate a lor să se degradeze. Deși o parte din imobile au fost și sunt folosite de către un magazin forestier, de o școală ciclu I pentru copii muncitorilor forestieri, precum și dormitoare pentru muncitorii forestieri, totuși nu au fost luate măsuri pentru îmbunătățirea și întreținerea lor. Se recomandase Consiliului Popular al comunei Fitionești ca împreună cu preoții, cu cetățenii și cu cei de la punctul forestier, să ia măsuri pentru reparația la acele imobile mai puțin degradate și care sunt folosite. Iar acele imobile care sunt cu grad avansat de uzură, de peste 80%, s-a propus ca, împreună cu un tehnician, să se facă formalitățile necesare în vederea demolării lor*⁶.

La fosta **mănăstire Poiana Mărului**, cele două biserici ale acesteia fiind monumente de arhitectură, au fost date în îngrijirea și întreținerea parohiei Dealu Sării, avându-l ca preot paroh pe Sevastre Ion. *Bisericile sunt bine întreținute. În biserica mică s-a organizat un muzeu cu obiecte vechi de cult și cărți de cult vechi, precum și alte obiecte religioase, datând din secolele XVII-XIX. Paza și îngrijirea bisericilor este făcută de o fostă monahie pe nume Bostan Lucica (Fevronia), plătită de Centrul Eparhial ca îngrijitoare, precum și de un paznic salariat de Departamentul Culte[lor], pe nume Dobre D. Complexul de clădiri din jurul bisericilor se prezintă satisfăcător datorită personalului salariat, iar conducerea comunei Jitia a luat măsuri ca în vara*

⁵ Ibidem.

⁶ Ibidem.

aceasta [1972 n.n.], cu forme legale să se repara pavilionul principal, care este mobilat precum și alte clădiri mai importante și numai cu avizul D.M.I. [Direcției Monumentelor Istorice n.n.] și Direcției de Sistematizare și Arhitectură a județului, se vor propune pentru demolare cele fără importanță și complet degradate. Menționăm că această așezare este situată într-o poziție pitorească, în mijlocul pădurilor de brazi, pe drumul Jitia-Bisoca, și este vizitată de diverși turiști, iar în timpul verii, în curtea și terenul din fața mănăstirii, se fac serbări și concursuri folclorice, între comunele de pe valea Râmnicului [Sărat n.n.]. S-a propus ca muzeul să fie amenajat și sistematizat, iar clădirile ce vor fi renovate, să li se dea o destinație ce se va crede de cuviință (punct turistic județean)⁷.

La fosta **mănăstire Rogoz** cu aprobări legale, imobilele de aici au fost reparate în cursul anilor 1970 - 1971, și deserveșc drept casă de odihnă, cu autorizație legală, pentru salariații bisericești din cuprinsul Eparhiei Buzăului⁸. Pentru două clădiri degradate se întocmiseră devize, urmând ca în cursul anului 1972 să fie și acestea reparate.

La **schitul Tarnița** (comuna Bolotești) imobilele se prezintă *satisfăcător*, iar „o parte din clădiri sunt mobilate, unde se pot caza circa 30 de persoane, mai ales că aici se află cota 1001 m [de teren n.n.], și fac excursii numeroși turiști, [elevi de la] școli și alții. S-a propus ca organele locale să ia inițiativa să mai întrețină unele imobile care sunt degradate⁹.

La fosta **mănăstire Troțușanu** (comuna Movilița), biserica se prezintă în stare bună și deservește satul Troțușanu. Imobilele care sunt folosite de către brigada C.A.P. și de grădiniță se prezintă *satisfăcător*, iar restul de imobile sunt complet degradate și necesită demolarea lor. Se recomandă Consiliului Popular al comunei Movilița să ia măsuri pentru întocmirea de formalități în vederea demolării imobilelor complet degradate de la Troțușanu. S-a mai propus ca imobilele folosite de către brigada C.A.P.-ului local și Grădiniță, să fie mai bine reparate și întreținute, pentru a avea un aspect frumos și plăcut¹⁰.

La fosta **mănăstire Valea Neagră** din comuna Nistorești, imobilele se prezentau *satisfăcător*, iar o parte din[tre] acestea sunt în curs de întreținere de către organele locale împreună cu cetățenii. S-a[*u*] împrejmuit imobilele precum și biserica care este monument istoric. S-a propus organelor locale să

⁷ Ibidem.

⁸ Ibidem.

⁹ Ibidem.

¹⁰ Ibidem.

înființeze într-un imobil un muzeu etnografic și cu obiecte bisericesti de cult vechi¹¹.

Referitor la fostul **schit Vărzărești**, din comuna Urechești, inspectorul luase legătura atât cu autoritățile comunale dar și cu preoții locali spre a lua măsuri și întocmi un plan de acțiune.

La toate așezămintele monahale desființate în anul 1972, *fostele chilii și imobile din jurul bisericilor, au fost predate cu forme legale, conform decretului 410/1959, Consiliilor Populare locale, pentru a le lua în inventar și administrare și urmând a se îngriji de destinația lor. Întrucât în cei 11 ani de la predarea lor, majoritatea din aceste imobile nu au fost folosite, iar unele din ele chiar părăsite, au ajuns în stare de degradare și chiar părăgînire – în care se găesc astăzi [1972 n.n.]-, urmând a se lua măsurile de reparare pentru cele care mai pot fi folosite.*

Documentul înaintat de inspectorul teritorial din Focșani din cadrul Departamentului Cultelor prezintă la începutul anului 1972 starea imobilelor aparținând celor 12 foste așezăminte monahale (6 mănăstiri și 6 schituri) din partea nordică a teritoriului Episcopiei Buzăului. Marea majoritate a acestor imobile ajunseseră într-o stare de degradare evidentă. Doar la Rogoz situația era bună, întrucât primise statutul de *casă de odihnă* pentru salariații Episcopiei Buzăului. Se reușise totodată, ca la Poiana Mărului și Cotești să se păstreze personal monahal extreme de restrâns, dar sub denumirea camuflată de *îngrijitoare*. Unele biserici ale acelor așezăminte fiind monumente istorice sau de arhitectură deveniseră filiale ale parohiilor din centrele de comună de care depindeau din punct de vedere administrativ. În unele dintre chiliile fostelor mănăstiri sau schituri, se instalaseră brigăzi ale Cooperativelor Agricole de Producție (C.A.P.), grădinițe, colonii forestiere etc.

În cadrul tuturor celor 12 așezăminte monahale - atunci desființate -, se propuseseră lucrări de reparații ori întreținere, pe care, regimul de atunci, nu le-a aprobat mulți ani după 1972.

¹¹ Ibidem.